

93327163-4	05/03/2025	+	ידיעות אחרונות - זמנים	עמוד 10	1	27.11x34.92
אוניברסיטת בר איל - 23378						

הנחם שלי בשלום

כשבודקים את ההיסטוריה של ישראל בתחום הילודה וההפלות, מגלים שפעם המדינה הייתה הרבה יותר ליברלית וההפלות היו נפוצות. כך עולה מהסרט "הפלה חופשית" (כאן 11) המציג עדויות של נשים מכל קצוות האוכלוסייה שמדברות על דרך הייסורים המשפילה שעברו בוועדה ועל הקרבות שניהלו עד שקיבלו אישור להפיל. מה הסיבות למצב? חוקים שמונעים משיקולים פוליטיים, דתיים, דמוגרפיים ופטריארכליים

ענת לב-אדלר

לזעוק את הזעקה שהושקעה לגבי זכות הבחירה של אישה על גופה וכדי לשבור את קשר השתי-קה סביב נושא ההפלות בישראל. נשים בישראל לא מדברות על הפלות שעשו, הן לא מספרות לאמהות שלהן ואפילו לא לילדות שלהן. יש המון אשמה ובושה סביב החוויה.

הקפדת מאד לשלב בסרט נשים מכל קשת האוכלוסייה בישראל.

"נכון. בסרט יש פסיפס של נשים מכל קצוות החברה ומכל הגילים, עם סיפור אחד שמשותף לכולן. הצפייה בסרט מאפשרת לעקוב אחרי ההקשרים הפוליטיים הרחבים ואחרי המנגנונים שעושים שימוש ברחם למטרות לאומיות-דמוגרפיות. הסרט מראה איך הממסד הציוני, הדתי והרפואי שלט ועדיין שולט בנשים למטרותיו".

ההיסטוריונית וחוקרת נשים ומגדר, פרופ' לילך רוזנברג-פרידמן מאוניברסיטת בר-אילן, היא מחברת הספר "ציונות מבטן ומלידה", שעוסקת בילודה בתקופת המנדט ובימי ראשית המדינה. לדבריה, בעוד ישראל היום היא שיאנית ילודה, בעבר הייתה הילודה בשיא השלילי שלה, והיה ריבוי הפלות יחסית למה שקורה היום. "תפיסת העולם הייתה שמשפחה קטנה היא בסיס לחברה מודרנית, היה חוסר וראות לגבי העתיד, ונשים הרוות פחדו לאבד את מקום העבודה", היא מסכימה, "גם השואה הייתה תמרור אזהרה לכך שיותר קל לברוח עם שני ילדים – אחד בכל יד. בשנות ה-60 שיעור הילודה מתחיל לעלות ושיעור ההפלות מתחיל לרדת, בניגוד למגמות בעולם. אני רואה את זה נובע מתוך התפיסה הישראלית שהמשפחתיות היא עוגן".

★ שהמשפחתיות היא עוגן. ★

פרופ' לילך רוזנברג פרידמן

ירדן בלינקי, מתוך הסרט "הפלה חופשית"

ד"ר שרון אורשלימי

צילום: אינס אסטרף אבו סייף

גם כשהיא מספרת את סיפורה בפתח הסרט "הפלה חופשית", אורה שלום מהוססת, ושואלת את בתה, אפרת שלום דנון, יוצרת ובמאית הסרט, האם היא יכולה לספר הכל.

הכל, כלומר על הרגע שבו הבינה שבניגוד למוסכמות האסורות, היא לוקחת בעלות על גופה: "הייתי חדורת מטרה, מוכנה אפילו למות על שולחן הניתוחים, אבל ידעתי שאת ההפלה הזו אני עושה", אומרת שלום לבתה.

עד 1977 היה בישראל איסור על ביצוע הפלות, ולכן הן נעשו באופן פיראטי וסיכנו את חיי האישה. גם היום, כדי לעבור הפלה בישראל אנחי נו צריכות להתייצב בפני ועדה ציבורית ולעבור חקירה מחפצה ומתישה לפני שנקבל אישור או סירוב להפסקת היריון.

היועצת המקצועית של הסרט היא ד"ר שרון אורשלימי, שאת הדוקטורט שלה כתבה על אמצעי מניעה בישראל. "הסרט הוא מסמך היסטורי חשוב, שמראה כמה אנחנו חייבות לאמהות ולסבתות שלנו שהתעקשו על זכותן להפיל", אומרת ד"ר אורשלימי, שכבר 15 שנה עוסקת בתחום, גם כאקטיביסטית וגם כאשת מקצוע ב"פורום 21 – שומרות על זכותך להחליט", שמלווה צעירות בהליכי הפסקות היריון. לדבריה, "השליטה על תחום ההפלות נובעת ממניעים פוליטיים ודתיים. למרות שהפסקות היריון בישראל הן נגישות, ממומנות וגם לא רבות יחסית למדינות ה-OECD, חוק הפסקות ההיריון אינו מכיר בזכות האישה להחליט, אלא בזכות הוועדה לאפשר".

מה הסיכוי לבטל את המצב הזה? "באקלים הפוליטי הנוכחי הסיכוי לזה קלוש

החוק וגם מבחינת השיח החברתי בהקשר של הפלות ומיניות בכלל", היא אומרת. את מרגישה שיש מקטין ושיפוט כלפי מי שעבר רה הפלה? "בהחלט, כלפי מי שנכנסה להיריון לא רצוי, מי שחווה הפלה. נסיבות חייך לא מעניינות אף אחד ויש ציפייה שתלדי בכל דרך. ואני אומרת שאישה צריכה שתהיה לה האפשרות להחליט עבור עצמה. לא המדינה, לא החברה, לא הוועדה, לא בן הזוג שלה ולא ההורים שלה רשאים להחליט עבורה".

מה את חווית מול הוועדה? "הרגשתי שאני עומדת בפני חקירה וצריכה לתת דין וחשבון על המיניות שלי, על הגוף שלי ועל ההחלטות שלי, מה שאומר שהגוף שלי לא שייך לי".

יוצרת הסרט, אפרת שלום דנון (מפיקה אסנת טרבליס, כאן 11), מסבירה: "יצרתי את הסרט כדי